

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

20.5.2026

Pisaravarotoimet

Pisaravarotoimin hoidetaan potilaita, joilla tiedetään tai epäillään olevan pisaroiden välityksellä leviävä mikrobi. Pisaravarotoimien tarkoituksena on katkaista suurten pisaroiden (kooltaan yli 5 µm) välityksellä tapahtuva tartunta. Pisaroiden välityksellä tarttuvia tauteja ovat muun muassa influenssa ja muut hengitystieinfektiot.

Pisaroihin syntyy yskiessä, niistäessä, puhuessa, aivastaessa ja hengitysteiden toimenpiteissä. Suuret pisarat eivät tavallisesti kulkeudu kahta metriä kauemmas lähtöpaikasta, vaan tartuntaan tarvitaan läheinen kontakti. Myös kosketuksen kautta tapahtuva tartunta on yleistä.

Käsihygienia

Kädet desinfioidaan aina potilashuoneeseen mennessä ja sieltä lähtiessä. Lisäksi kädet tulee desinfioida aina ennen potilaaseen tai hänen lähiympäristöönsä koskettamista, ennen aseptista toimenpidettä, eritteiden käsittelyn jälkeen sekä potilaaseen tai hänen lähiympäristöönsä koskettamisen jälkeen. Lisäohjeita ohjeessa Käsihygienia.

Suojainten oikea käyttö

- Suu-nenäsuojus ja silmäsuojus aina lähihoidossa (alle kaksi metriä), jos potilas yskii, aivastelee tai on limainen
- Hengityksensuojain FFP3 aerosoleja tuottavissa toimenpiteissä esim. liman imeminen hengitysteistä
- Suojakäsineet, -takki tai -esiliina kuten tavanomaisissa varotoimissa

Jos potilashuoneessa on sulkutila, se pidetään puhtaana tilana. Sulkutilan kaappiin varataan hoidossa tarvittavat suojaimet ja niiden käyttöohjeet. Suojatakki tai -esiliina, kirurginen suu-nenäsuojus ja silmäsuojain puetaan sulkutilassa. Ellei sulkutilaa ole, suojaimet sijoitetaan potilashuoneeseen. Suojakäsineet puetaan aina juuri ennen niiden käyttöä potilashuoneessa.

Sulkutilassa ei liikuta likaisilla suojaimilla. Suojaimet riisutaan aina potilashuoneessa. Kirurginen suu-nenäsuojus tai FFP2/3-hengityksensuojain riisutaan sulkutilassa. Suojainten riisumisen jälkeen ennen sulkutilasta tai potilashuoneesta poistumista desinfioidaan kädet.

Huonesijoittelu osastohoidossa:

- Ensisijaisesti yhden hengen huone
- Jos samaa mikrobia sairastavia potilaita on useita, heidät voidaan kohortoida eli sijoittaa samoihin huoneisiin
- Jos yhden hengen huoneita ei ole saatavilla tai kohorttia ei ole mahdollista järjestää, potilasta voidaan hoitaa myös paikkaeristyksessä useamman hengen huoneessa. Etäisyys viereiseen potilassänkyyn tulee olla enemmän kuin yksi metri (ei sovellu syvästi immuunipuutteisille). Tällöin potilaspaikkojen välissä oleva väliverho pidetään suljettuna. Näin estetään pisaroiden kulkeutuminen viereiselle paikalle. Lähelle varataan tarvittavat suojaimet, käsihuhde ja roska-astia. Katso ohje Kosketus- tai pisaravarotoimien toteuttaminen usean potilaan huoneessa.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

20.5.2026

Yskimishygienia

Potilasta ohjataan yskimään ja aivastamaan kertakäyttöiseen nenäliinaan. Nenäliina tulee laittaa käytön jälkeen heti roskiin. Jos nenäliinaa ei ole käytettävissä, potilaan tulee yskiä olkavarteen pois päin muista ihmisistä. Potilaalle ohjeistetaan myös käsien peseminen ja käsihuuhteen käyttö. Potilas käyttää kirurgista suu-nenäsuojusta liikkeessaan potilaspaikan ulkopuolella, mikäli hän pystyy sitä käyttämään. Katso tarvittaessa lisää ohjeesta Yskimishygienia.

Aseptinen toiminta ja veritartunnan ehkäisy

Pisaravarotoimipotilaan hoidossa noudatetaan aseptista työjärjestystä edeten puhtaasta likaisempaan työvaiheeseen kuten tavanomaisissa varotoimissa. Työjärjestys tulee huomioida myös muiden yksikössä hoidossa olevien potilaiden suhteen. Tavanomaisia varotoimia noudatetaan, kun ollaan kontaktissa vereen tai sillä tahriintuneisiin välineisiin. Pistävät ja viiltävät esineet laitetaan suoraan särmäisjäteastiaan.

Tutkimus- ja hoitovälineistö

Huone- ja potilaskohtaiset tai kertakäyttöiset välineet. Monikäyttöisten puhdistus, desinfektio tai sterilointi käyttötavan mukaan. Hoitotarvikkeita varataan vain vuorokauden tarvetta vastaava määrä. Varotoimien päätyttyä avatut hoitotarvikkeepakkaukset tulee hävittää. Potilaskohtaiset hoito- ja tutkimusvälineet huolletaan heti käytön jälkeen. Tarvittaessa lisätietoa ohjeesta Yksikössä tapahtuva välineiden huolto.

Tiedottaminen, potilaan ohjaus ja vierailut

Potilaalle kerrotaan pisaravarotoimien toteutuksesta ja tarkoituksesta. Potilaalle opastetaan käsien desinfektio ja tarvittaessa häntä avustetaan sen toteuttamisessa. Potilashuoneen oveen laitetaan pisaravarotoimikortti. Asumispalveluyksiköissä käytetään yksikössä sovittua merkintää. Varotoimista tiedotetaan muita hoitoon osallistuvia, sairaankuljetusta sekä mahdollista jatkohoitopaikkaa. Taksi- ja henkilöautokuljetukset normaaliin tapaan, ei ilmoitusta tietosuojaan vuoksi. Sairauskertomukseen tehdään riskitietomerkintä varotoimista, joka välittyy myös laboratoriopyyntöihin. LifeCare Osastonhallinnassa paikkakartalle merkintä varotoimista on tehtävä erikseen. Mahdollisiin röntgenpyyntöihin tulee kirjata tieto voimassa olevista varotoimista. Vierailijoita tai muita henkilöitä, jotka eivät osallistu potilaan hoitoon, ei tiedoteta varotoimien syystä vaan opastetaan toteuttamaan käsihygieniaa.

Näytteenotto

Näytteenottaja käyttää suojaimia varotoimiluokan mukaisesti ja huolehtii hyvästä käsihygieniasta. Varotoimihuoneeseen varataan staassi sekä särmäisjäteastia. Näytteenottaja vie huoneeseen kaarimaljassa vain välttämättömät tarvikkeet. Näytteet lähetetään tutkittavaksi tavallista käytäntöä noudattaen.

Potilaan kuljettaminen ja vainajan käsittely

Pisaravarotoimipotilaan kuljettamista tulee välttää, jos se on mahdollista. Mikäli potilaan täytyy poistua varotoimihuoneesta, hänen tulee käyttää huoneen ulkopuolella ollessaan kirurgista suu-nenäsuojusta.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

20.5.2026

Potilasta kuljettava työntekijä käyttää kirurgista suu-nenäsuojusta kuljetuksen aikana. Suojakäsineitä ei käytetä, vaan kädet desinfioidaan ennen kuljetusta sekä sen jälkeen. Potilas siirretään suoraan tutkimukseen / toimenpiteeseen ja takaisin. Kuljetusvälineiden (pyörätuoli, kuljetuspaarit) kosketuskohdat desinfioidaan ennen kuljetusta ja käytön jälkeen. Mahdollisten potilaspapereiden kuljettamiseen käytetään koria, pussia tai muuta apuvälinettä.

Vainajan käsittelyssä ja kuljetuksessa noudatetaan tavanomaisia varotoimia.

Ruokailu ja ruokailuvälineet

Käytettyjä astioita ja ruokailuvälineitä käsitellään kertakäyttöisin suojakäsinein. Astiat pestään normaalisti. Ei kertakäyttöastioita. Varotoimitietoa ei välitetä ravintokeskukseen.

Pyykki, jätteet ja eritteet

Pyykki ei ole tartuntavaarallista, mutta kerätään potilashuoneessa ja käsitellään tavanomaisia varotoimia noudattaen.

Jätteet pakataan huolellisesti potilashuoneessa ja viedään heti suurempaan lajitteluun. Jätteet ovat normaalia yhdyskuntajätettä.

Pinnoille päätyvät eritetahrat tulee poistaa välittömästi, koska erite toimii elatusalustana erilaisille mikrobeille. Eritetahradesinfektion toteuttaminen kuuluu kaikille ammattiryhmille. Lisätietoa ohjeessa Eritetahradesinfektio.

Siivous

Pisaravaroimipotilaan huone siivotaan viimeisenä tavanomaisia siivouskäytäntöjä ja aseptista työjärjestystä noudattaen. Siivouksessa käytetään huonekohtaisia siivousvälineitä, mikrokuitusiivouspyyhkeitä (jos käytössä) tai kertakäyttöisiä siivouspyyhkeitä. Sama suojavaatetus kuin potilasta hoitavalla henkilökunnalla. Kaikki siivouksessa tarvittavat välineet varataan mukaan huoneeseen mennessä, ettei huoneesta tarvitse poistua kesken siivouksen.

Varotoimien päättäminen

Potilaan kotiutuessa tai varotoimien tarpeen päättyessä vyöhykkeelle tehdään loppusiivous varotoimiluokan mukaisesti. Mikäli varotoimien tarve päättyy kesken hoitajakson, varotoimet päätetään varotoimien purkusiivouksen jälkeen. Pisaravarotoimin hoidettu potilas käy suihkussa ja vaihtaa puhtaan asun. Lisäksi vaihdetaan puhtaat lakanat (tarvittaessa myös peitto ja tyynt). Patja ja vuode pyyhitään desinfektioaineella.

Lisätietoa ohjeissa:

Varotoimiin liittyvät toimintaohjeet

Varotoimet ja huonesijoitus infektioissa ja moniresistenttien mikrobien kantajilla

Katso myös voimassa olevat Influenssa- ja COVID-19-ohjeet